

Кәсіптік стандарт: «Орман шаруашылығы»

1-ші тарау. Жалпы ережелер

1. Кәсіптік стандарттың қолдану аясы:
2. Осы кәсіптік стандартта мынадай терминдер, анықтамалар мен қысқартулар қолданылады:
 - 1) Орман шаруашылығы – бұл орман қорын өсіру, қорғау және пайдалану мәселелерімен айналысатын шаруашылық қызмет саласы
 - 2) Орман шаруашылығын жүргізу – бұл орманның биологиясы мен экологиясын, оны ағаштың қайнар көзі және басқа пайдалы жақтары ретінде шаруашылықта пайдалану мәселелерін зерттейтін және оңтайлы түр құрамындағы жоғары өнімді плантациялар өсіру мәселелерін шешуге арналған кешенді ғылым
 - 3) Орман ресурстары – орманның ағаш және орман өнімдері қоры жиынтығы
 - 4) Ағаш кесу – ормандардағы ағаштарды кесу, одан кейін ағаштарды (қамшылар) ассортимент бойынша (белгілі бір ұзындықтағы бұтақтарсыз ағаштар) өңдеу
 - 5) Ормандарды пайдалану – бұл орманды пайдалы өндіріс қасиеттерімен қоғамдық өндірістің дамуы және адамдардың қажеттіліктері үшін неғұрлым толық пайдалануды қамтамасыз ететін заңмен белгіленген орманды пайдалану тәртібі
 - 6) Орман шаруашылығының ағаш емес өнімдері – қайың қабығы, ағаштар мен бұталардың қабығы, қылқан жапырақты ағаш, бұтақтар жемшөптері, шырша, қарағай табандары, жаңа жылдық мерекелерге арналған шыршалар, мүк, орман қоқысы, қамыс және басқа да осыған ұқсас орман қорлары
3. Осы кәсіптік стандартта мынадай қысқартулар қолданылады
 - 1) –

2-ші тарау. Кәсіптік стандарттың паспорты

4. Кәсіптік стандарттың атауы: Орман шаруашылығы
5. Кәсіптік стандарттың коды: A02100016
6. ЭҚЖЖ секциясын, бөлімін, тобын, сыныбын және кіші сыныбын көрсету:
 - A Ауыл, орман және балық шаруашылығы
 - 02 Орман шаруашылығы және ағаш дайындау
 - 02.1 Орман шаруашылығы және өзге де орман шаруашылығы қызметі
 - 02.10 Орман шаруашылығы және өзге де орман шаруашылығы қызметі
 - 02.10.0 Орман шаруашылығы және өзге де орман шаруашылығы қызметі
 - A Ауыл, орман және балық шаруашылығы
 - 02 Орман шаруашылығы және ағаш дайындау
 - 02.2 Ағаш материалдарын дайындау
 - 02.20 Ағаш материалдарын дайындау
 - 02.20.0 Ағаш материалдарын дайындау
 - A Ауыл, орман және балық шаруашылығы
 - 02 Орман шаруашылығы және ағаш дайындау
 - 02.3 Жабайы өсетін ағаш емес өнімді жинау
 - 02.30 Жабайы өсетін ағаш емес өнімді жинау
 - 02.30.0 Жабайы өсетін ағаш емес өнімді жинау
 - A Ауыл, орман және балық шаруашылығы
 - 02 Орман шаруашылығы және ағаш дайындау
 - 02.4 Орман шаруашылығы және ағаш дайындаумен байланысты көрсетілетін қызметтер
 - 02.40 Орман шаруашылығы және ағаш дайындаумен байланысты көрсетілетін қызметтер
 - 02.40.0 Орман шаруашылығы және ағаш дайындаумен байланысты көрсетілетін қызметтер
7. Кәсіптік стандарттың қысқаша сипаттамасы: бұл орман қорын өсіру, қорғау және пайдалану мәселелерімен айналысатын шаруашылық қызмет саласы
8. Кәсіптер карточкаларының тізімі:
 - 1) Трельдеуші - 2 СБШ-нің деңгейі
 - 2) Чокерлеуші - 2 СБШ-нің деңгейі
 - 3) Орман кесуші - 2 СБШ-нің деңгейі
 - 4) Орманшы - 3 СБШ-нің деңгейі
 - 5) Техник-санақшы - 4 СБШ-нің деңгейі
 - 6) Орман шебері - 5 СБШ-нің деңгейі
 - 7) Орман шаруашылығының бастығы - 6 СБШ-нің деңгейі
 - 8) Орман шаруашылығы инженері - 6 СБШ-нің деңгейі
 - 9) Инженер-орман патологы - 6 СБШ-нің деңгейі

3-ші тарау. Кәсіптер карточкалары

9. Кәсіптің карточкасы «Трельдеуші»:			
Топтың коды:	6210-2		
Қызмет атауының коды:	6210-2-010		
Кәсіптің атауы:	Трельдеуші		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	2		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	37-шығарылым "Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (37-шығарылым) бекіту туралы" 2020 жылғы 16 қаңтардағы № 13 Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2020 жылғы 17 қаңтарда № 19889 болып тіркелді. Трельдеуші		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: негізгі орта білім	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информталы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	6210-2-002 –Орман бұталаушы		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Кеспеағаштарда орманды кесу, ағаштардың, діңгектердің, орман химиясы өнімдерінің пакеттерін орау, іріктеу және трельдеу бойынша жекелеген немесе кешенді операцияларды орындау		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Ағаш дайындауда жекелеген немесе кешенді операцияларды орындау кезінде әртүрлі жүйелердің трельдеу машиналарын басқару 2. Трельдеу машинасы мен қолданылатын жабдыққа техникалық қызмет көрсету және жөндеу	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Ағаш дайындауда жекелеген немесе кешенді операцияларды орындау кезінде әртүрлі жүйелердің трельдеу машиналарын басқару	Дағды 1: Ағаш дорбаларын, діңгектерді орау, орау, іріктеу және трельдеу бойынша операцияларды орындау	Машықтар:	
		1.Еңбекті қорғау талаптарына сәйкес жұмыс орнын ұйымдастырудың қауіпсіздігін бағалау. 2.Кеспеағаштарда ағаштардың, діңгектердің, осмолдың, орман-химия өнімдерінің пакеттерін пакеттеу, іріктеу және трельдеу жөніндегі жұмыстарды орындау кезінде құрал-саймандар мен құрылғыларды пайдалану. 3.Ағаш кесу жұмыстарына арналған технологиялық карталарды оқыңыз. Трактор лебедкасын, рычагтарды, қақпаны, кондақты қолданыңыз. 4.Ілулі, жерге тұйықталмаған ағаштарды ілу үшін құрылғыларды пайдаланыңыз. 5.Зиянды және қауіпті өндірістік факторларға байланысты арнайы киім, арнайы аяқ киім және өзге де жеке және топтық қорғау құралдарын қолдану. 6. Аспалы немесе тіркеме жабдығымен жабдықталған әртүрлі жүйелердің трельдеу машиналарын (тракторлардың, тартқыштардың) басқару	

		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кеспеағаш жұмыстарын орындау тәсілдері. 2. Жол қозғалысы ережелері. 3. Кеспеағаштарда ағаштардың, түптердің, осмолдың, орман-химия өнімдерінің пакеттерін пакеттеу, іріктеу және трельдеу жөніндегі жұмыстарды орындау кезінде жабдықтар мен құрылғылардың құрылысы, мақсаты, пайдалану қағидалары. 4. Кеспеағаш жұмыстарына арналған технологиялық карталарды оқу ережелері. 5. Кеспеағаш жұмыстарын орындау тәсілдері мен тәсілдері. 6. Кеспеағаш жұмыстарын орындау кезінде еңбекті қорғау және өрт қауіпсіздігі талаптары. 7. Орындалатын жұмыстардың сапасына қойылатын талаптар. 8. Жұмыс орнында еңбекті ұтымды ұйымдастыруға қойылатын талаптар.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	<p>Дағды 2: Кеспеағаштар мен орман қоймаларындағы бұтақтарды кесу, түптерді түбіртектеу және іріктеу бойынша операцияларды орындау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Еңбекті қорғау талаптарына сәйкес жұмыс орнын ұйымдастырудың қауіпсіздігін бағалау. 2. Кеспеағаштар мен жоғарғы орман қоймаларындағы бұтақтарды кесу, кеспеағаштардағы, жоғарғы және аралық орман қоймаларындағы түптерді түп тамырымен жұлу және іріктеу, алаңдарды тегістеу және дайындау арқылы трельдеу талшықтары бойынша жұмыстарды орындау кезінде құрал-саймандар мен құрылғыларды пайдалану. 3. Ағаш кесу жұмыстарына арналған технологиялық карталарды оқыңыз. Трактор лебедкасын, рычагтарды, қақпаны, кондақты қолданыңыз. 4. Ілулі, жерге тұйықталмаған ағаштарды ілу үшін құрылғыларды пайдаланыңыз. 5. Зиянды және қауіпті өндірістік факторларға байланысты арнайы киім, арнайы аяқ киім және өзге де жеке және топтық қорғау құралдарын қолдану. 6. Аспалы немесе тіркеме жабдығымен жабдықталған әртүрлі жүйелердің трельдеу машиналарын (тракторлардың, тартқыштардың) басқару <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кеспеағаш жұмыстарын орындау тәсілдері. 2. Жол қозғалысы ережелері. 3. Кеспеағаштардағы және жоғарғы орман қоймаларындағы бұтақтарды кесу, кеспеағаштардағы, жоғарғы және аралық орман қоймаларындағы түптерді түп тамырымен жұлу және іріктеу, алаңдарды тегістеу және дайындау арқылы трельдеу талшықтары бойынша жұмыстарды орындау кезінде жабдықтар мен құрылғылардың құрылысы, мақсаты, пайдалану ережесі. 4. Кеспеағаш жұмыстарына арналған технологиялық карталарды оқу ережелері. 5. Кеспеағаш жұмыстарын орындау тәсілдері мен тәсілдері. 6. Кеспеағаш жұмыстарын орындау кезінде еңбекті қорғау және өрт қауіпсіздігі талаптары. 7. Орындалатын жұмыстардың сапасына қойылатын талаптар. 8. Жұмыс орнында еңбекті ұтымды ұйымдастыруға қойылатын талаптар.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Еңбек функциясы 2: Трельдеу машинасы мен		

қолданылатын жабдыққа техникалық қызмет көрсету және жөндеу	Дағды 1: Трельдеу машинасына техникалық қызмет көрсетуді орындау және жөндеуге қатысу	Машықтар: 1. Трельдеу машинасы мен қолданылатын жабдыққа техникалық қызмет көрсету мен жөндеуді орындау үшін құрал-саймандар мен құрылғыларды пайдалану. 2. Трельдеу машинасы мен қолданылатын жабдықтың ақауларын анықтау және жою. 3. Трельдеу машинасына және қолданылатын жабдыққа техникалық қызмет көрсетуді жүргізу. 4. Трельдеу машинасын және қолданылатын жабдықты жөндеуге қатысу. 5. Тракторды ату үшін кесілген ағаштарды, қамшыларды, сортименттерді бекітіңіз
		Білімдер: 1. Әр түрлі жүйелерді, аспалы және тіркеме жабдықтарды тарту машиналарының (тракторлардың, тартқыштардың) құрылысы және конструкциясы. 2. Трельдеу машиналары қозғалтқыштарының жұмыс принципі және оларды реттеу ережелері. 3. Трельдеу машинасының пневмо -, гидро-және электр жабдығының құрылғысы. 4. Трельдеу машиналарының тораптары мен механизмдерін реттеуге арналған техникалық шарттар, олардың пайдалану деректері. 5. Трельдеу машиналары мен қолданылатын жабдықтардың ақауларын анықтау және жою әдістері
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Дағды 2: Трельдеу машинасын жанар-жағармай материалмен тортылу	Машықтар: 1. Трельдеу машинасын жанар-жағармай материалдарымен толтыру 2. Жанар-жағармай материалдарының түрлерін анықтау 3. Жанар-жағармай материалдарының сапасы мен санын бағалау үшін бақылау-өлшеу құралдарын пайдалану
	Білімдер: 1. Отынның негізгі түрлері және жанар-жағармай материалдарының сортименттері. 2. Жанар-жағармай материалымен жұмыс істеу кезіндегі қауіпсіздік техникасы қағидалары. 3. Жанар-жағармай материалдарының сапасы мен санын бағалауға арналған бақылау-өлшеу құралдарының құрылысы мен жұмыс істеу принципі.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Тез шешім қабылдай білу Командада жұмыс істей білу Аналитикалық ойлау	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	3	Орманшы
	4	Техник-санақшы
10. Кәсіптің карточкасы «Чокерлеуші»:		
Топтың коды:	6210-2	
Қызмет атауының коды:	6210-2-012	
Кәсіптің атауы:	Чокерлеуші	
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	2	
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:		

БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	37-шығарылым "Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (37-шығарылым) бекіту туралы" 2020 жылғы 16 қаңтардағы № 13 Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2020 жылғы 17 қаңтарда № 19889 болып тіркелді. Чокерлеуші		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: негізгі орта білім	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информформалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	6210-2-002 - Ағаш кескіш		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Трельевка (подвозка) древесины, пней и пневого осмола к промежуточным складам с применением различных видов прицепного оборудования. Әр түрлі тіркеме жабдықтарын қолдана отырып, аралық қоймаларға ағашты, діңгектерді және осмолды трельедеу (тасымалдау)		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Трельедеу кезінде арқан беруді және ағаштар мен сортименттерді ілмектеуді қамтамасыз ету 2. Ағаш пен сортименттерді қоймаға жеткізуді қамтамасыз ету	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Трельедеу кезінде арқан беруді және ағаштар мен сортименттерді ілмектеуді қамтамасыз ету	Дағды 1: Қамшыларға, сортименттерге, ағаштарға чокерлермен арқан беру және байлау	Машықтар:	
		1. Еңбекті қорғау талаптарына сәйкес жұмыс орнын ұйымдастырудың қауіпсіздігін бағалау. 2. Қамшыға, сортименттерге, ағаштарға, діңгектерге және осмолға арқан мен чокерге қызмет ету 3. Чокерлерді ағаштарға, қамшыларға, сортименттерге, діңгектерге және осмолға салу, оларды лебедканың немесе трактордың тартқыш арқанына бекіту 4. Зиянды және қауіпті өндірістік факторларға байланысты арнайы киім, арнайы аяқ киім және өзге де жеке және топтық қорғау құралдарын қолдану	
		Білімдер:	
		1. Чокерлеу кезінде жұмыстарды орындау тәсілдері мен реттілігі 2. Қолданылатын техника мен жабдықтың дабыл жүйесі. 3. Арқан мен блоктардың жүк көтергіштігі. 4. Арқандарды, чокерлерді және итарқаларды біріктіру жолдары. 5. Лебедканың бағыттаушы блоктарын бекіту және жылжыту әдістері. 6. Жұмыстарды орындау кезінде еңбекті қорғау және өрт қауіпсіздігі талаптары. 7. Орындалатын жұмыстардың сапасына қойылатын талаптар. 8. Жұмыс орнында еңбекті ұтымды ұйымдастыруға қойылатын талаптар.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	

	<p>Дағды 2: Чокерлеуге және ағаш бумасын жинауға кедергі келтіретін ағаштардың бұтақтары мен шыңдарын кесу</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Еңбекті қорғау талаптарына сәйкес жұмыс орнын ұйымдастырудың қауіпсіздігін бағалау. 2. Ағаштардың бұтақтары мен шыңдарын кесуге арналған құрал мен құрылғыларды бензомоторлы және электромоторлы аралар мен кескіштерді пайдалану 3. Жанармай қоспасын жасаңыз және онымен бензомоторлы аралар мен кескіштерді толтыру. 4. Қолданылатын жабдықты жарамды күйде ұстау және оны ағымдағы жөндеуден өткізу. 5. Зиянды және қауіпті өндірістік факторларға байланысты арнайы киім, арнайы аяқ киім және өзге де жеке және топтық қорғау құралдарын қолдану. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бензомоторлы және электромоторлы аралардың, кескіштердің құрылғысы. 2. Бензомоторлы және электромоторлы араларды, кескіштерді пайдалану ережесі. 3. Қолданылатын жабдықты ақаусыз күйде ұстау және оны ағымдағы жөндеуден өткізу қағидалары. 4. Жұмысшылар арасындағы кеспеағашта қолданылатын белгілер, көрсеткіштер және сигналдар.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Чокерлеуге және ағаш бумасын жинауға кедергі келтіретін ағаштардың бұтақтары мен шыңдарын кесу
Еңбек функциясы 2: Ағаш пен сортименттерді қоймаға жеткізуді қамтамасыз ету	<p>Дағды 1: Ағаш пен сортименттерді көлік құралына тиеу және тасымалдау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қамшылардан, ағаштардан және сортименттерден чокерлерді ағызып, алып тастау. 2. Тасымалданатын жүктерді бекіту. 3. Жүктерді тасымалдау қауіпсіздігін қамтамасыз ету. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Арнайы техниканы пайдалана отырып тиеу – түсіру жұмыстарын орындау ережесі. 2. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау ережелері. 3. Тиеу техникасының ұтымды қозғалыс сызбаларын білу.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	<p>Дағды 2: Ағаш пен сортименттерді түсіру және сақтау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Трельдеу және тиеу қондырғыларын монтаждауды және бөлшектеуді қамтамасыз ету. 2. Жүктерді түсіру қауіпсіздігін қамтамасыз ету. 3. Қатарға жинау кезінде жүкті ұтымды орналастыруды қамтамасыз ету. 4. Еңбекті қорғау және өрт қауіпсіздігін қамтамасыз ету. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Түсіру машиналарын түсірудің ұтымды схемалары. 2. Жинақтау кезінде жүктерді орналастырудың оңтайлы схемалары. 3. Тиеу-түсіру жұмыстарын орындау кезіндегі ережелер.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Тез шешім қабылдай білу Командада жұмыс істей білу Аналитикалық ойлау	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	3	Орманшы

	4	Техник-санақшы	
11. Кәсіптің карточкасы «Орман кесуші »:			
Топтың коды:	6210-2		
Қызмет атауының коды:	6210-2-001		
Кәсіптің атауы:	Орман кесуші		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	2		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	37-шығарылым "Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (37-шығарылым) бекіту туралы" 2020 жылғы 16 қаңтардағы № 13 Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2020 жылғы 17 қаңтарда № 19889 болып тіркелді. Орман кесуші		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: негізгі орта білім	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информталы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	6210-2-002 - Орман бұталаушы		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Ағаштарды кесу, ұсақ ағаштар мен бұталардан қылқалам, отын және басқа да ассортименттер дайындау		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Ағаштарды кесу, ұсақ ағаштар мен бұталардан сортименттер дайындау бойынша жұмыстар жүргізу 2. Трельдеуге және жинауға ағаш шикізатын дайындауды ұйымдастыру	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Ағаштарды кесу, ұсақ ағаштар мен бұталардан сортименттер дайындау бойынша жұмыстар жүргізу	Дағды 1: Ағашты кесер алдындағы дайындық жұмыстары	Машықтар:	
		<ol style="list-style-type: none"> 1. Еңбекті қорғау талаптарына сәйкес жұмыс орнын ұйымдастырудың қауіпсіздігін бағалау 2. Бұталарды кесуге және шабуға арналған құралдар мен құрылғыларды қолдану 3. Кедергілерді тазалау құралдары мен құрылғыларын қолдану 4. Қоқыс жолдарын төсеу бағытын анықтау 5. Ағаштың айналасында және кедергі жолдарында қарды жинап, тығыздап алу 6. Араланған, бірақ жерге құламай тұрған ағаштардың болуын анықтау 7. Ағаш кесуге арналған технологиялық карталарды оқу, трактор лебедкасын, рычагтарын, мойынтірегің, контағын қолдану 8. Ілінетін құрылғымен жерге құламаған ағаштарды іліп алу 9. Зиянды және қауіпті өндірістік факторларға байланысты арнайы киімді, қауіпсіз аяқ киімді, жеке және топтық қорғаудың басқа құралдарын қолдану 	

	<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ескерту және тыйым салу белгілерін орнату түрлері мен ережелері 2. Ағаштарды кесу кезіндегі еңбек қауіпсіздігін қорғау талаптары 3. Бұталарды кесуге және ұсақтауға арналған құрылғылар мен құралдар құрылғысы, мақсаты, жұмыс істеу ережесі 4. Кедергілерді тазартуға арналған құрылғылар мен құралдардың құрылғысы, мақсаты, жұмыс істеу ережелері 5. Ағаш кесу жұмыстарына арналған технологиялық карталарды оқу ережелері 6. Қалдықтар жолдарын төсеу ережелері мен әдістері 7. Қарды тығыздау ережелері мен әдістері 8. Қалдықтарды шығару жолдарын төсеу және қарды тығыздау құрылғылары мен құралдарының орналасуы, мақсаты, жұмыс істеу ережелері 9. Ілініп қалғанағаштарды алу әдістері, құрылғылары мен жабдықтары 10. Жұмысшылар арасындағы кесу аймағында қолданылатын белгілер 11. Ағаштарды кесу кезіндегі еңбекті қорғау және өрт қауіпсіздігі талаптары 12. Орындалған жұмыс сапасына қойылатын талаптар 13. Өндірістегі жұмысты ұтымды ұйымдастыруға қойылатын талаптар 14. Ақаулардың алдын-алу және оларды жою жолдары
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>-</p>
<p>Дағды 2: Ағаштарды кескеннен кейін ағаш қалдығын жинау, кесу орындарын тазарту</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ағаш қалдығын жинауға арналған құралдар мен құрылғыларды қолдану 2. Кесілген ағаш қалдығын жинау кезінде жаңғырық шұңқырларын тегістеу 3. Төмен өсімдікті кесуге арналған қол құралдары мен құрылғыларды қолдану 4. Шабылған және кесілген өсімді, ағаш қалдықтарын жоюға арналған құралдар мен құрылғыларды қолдану 5. Ағаш таситын көлік жолының бағытына кепкен бұта ағашын жинап қою 6. Ағаш тамырын жұлып алғаннан кейін қалпына келтіру жұмыстары 7. Ағаш кесу аймақтарын тазалауға арналған құралдар мен құрылғыларды қолдану 8. Белгіленген жұмыс технологиясын және сигнал беруді өндіріс кезінде қолдану 9. Еңбекті қорғау талаптарына сәйкес жұмыс орнын ұйымдастырудың қауіпсіздігін бағалау және қамтамасыз ету 10. Зиянды және қауіпті өндірістік факторларға байланысты арнайы киімді, қауіпсіз аяқ киімді, жеке және топтық қорғаудың басқа да құралдарын қолдану

		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ағаш қалдықтарын жинау ережелері мен әдістері 2. Сынған және өскен жерлерді кесу, төсеу және жою ережелері мен әдістері 3. Бағалы түрлердің өсіп кетуін сақтауды ескере отырып, ағаш кесу учаскелерін кесу қалдықтарынан тазарту ережелері мен әдістері 4. Ағаш қалдықтарын дайындау, жинау ережелері мен әдістері 5. Өндіріс кезіндегі сигнал беру және белгіленген жұмыс технологиясы 6. Ағаш-бұта өсімдіктерінің биологиялық ерекшеліктері, ағаш ақаулары 7. Шабылған, кесілген ағаш қалдықтарын және кесу аймақтарын тазартуға арналған құралдар құрылғысы, мақсаты және қолданудағы жұмыс істеу ережелері 8. Кесу алаңдарын тазарту кезіндегі еңбекті қорғау және өрт қауіпсіздігі талаптары 9. Орындалған жұмыс сапасына қойылатын талаптар 10. Өндірістегі жұмысты ұтымды ұйымдастыруға қойылатын талаптар 11. Ақау түрлері, олардың алдын-алу және жою жолдары
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
<p>Еңбек функциясы 2: Трельдеуге және жинауға ағаш шикізатын дайындауды ұйымдастыру</p>	<p>Дағды 1: Қол құралын пайдалана отырып, ағаш шикізатын трельдеуге дайындау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Отын жинауға арналған құралдар мен құрылғыларды қолдану 2. Ағаш шабуды орындау 3. Ағаштар мен бөренелерді сақтауға арналған орындарды дайындау 4. Ағаш үйетін жерлерді дайындау 5. Қазықтар жасау және орнату 6. Ағаштарды ағаш үйінділеріне тасу және үю 7. Ағаш кесу өндірісіндегі технологиялық карталарды оқу <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ағаштарды дайындау және сортиментті ағаш үйінділеріне жинау ережелері мен әдістері 2. Ағаштар мен бөренелерді сақтау ережелері мен әдістері 3. Отын дайындау кезіндегі еңбекті қорғау және өрт қауіпсіздігі талаптары 4. Ағаштарды кесу жұмыстарында технологиялық карталарды оқу ережелері 5. Өндірістегі жұмысты ұтымды ұйымдастыруға қойылатын талаптар 6. Ақаулар түрлері, оны болдырмау және жою әдістері
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	<p>Дағды 2: Ағаш дайындау және сақтау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ағаштарды алып келіп, ағаш үйінділеріне үйіп қою 2. Ағаштар мен бөренелерді жинау 3. Ағаш кесу жұмысында технологиялық карталарын оқу

		Білімдер:	
		1. Ағаштарды дайындау және сортиментті ағаш үйінділеріне жинау ережелері мен әдістері 2. Ағаштар мен бөренелерді сақтау ережелері мен әдістері 3. Отын дайындау кезіндегі еңбекті қорғау және өрт қауіпсіздігі талаптары 4. Ағаш кесу жұмысында технологиялық карталарды оқудың ережелері 5. Орындалған жұмыс сапасына қойылатын талаптар 6. Өндірістегі жұмысты ұтымды ұйымдастыруға қойылатын талаптар 7. Ақау түрлері, оның алдын алу және жою әдістері	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Тез шешім қабылдай білу Командада жұмыс істей білу Аналитикалық ойлау		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:			
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	3	Орманшы	
	4	Техник-санақшы	
12. Кәсіптің карточкасы «Орманшы»:			
Топтың коды:	3160-5		
Қызмет атауының коды:	3160-5-011		
Кәсіптің атауы:	Орманшы		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	3		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	37-шығарылым "Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (37-шығарылым) бекіту туралы" 2020 жылғы 16 қаңтардағы № 13 Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2020 жылғы 17 қаңтарда № 19889 болып тіркелді. Орманшы		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТжКБ (жұмысшы кәсіптер)	Мамандық:	Біліктілік:
		Экология және табиғатты қорғау қызметі (түрлері бойынша)	
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	3160-5-001 Ерекше қорғалатын табиғи аумақтар инспекторы 3160-5-004 Орман қорғау инспекторы 3160-5-005 Қоршаған ортаны қорғау инспекторы 3160-5-006 Табиғи қорықтарды қорғау жөніндегі инспектор 3160-5-009 Өсімдіктер мен жануарлар дүниесін қорғаудың мамандандырылған мекемесінің инспекторы 3160-5-010 Орман инспекторы		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Орманды қорғау жөніндегі іс-шараларды орындау		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Айналма жолда орманды қорғау және аң аулау, сондай-ақ орман шаруашылығы, орманды қорғау 2. Ағаш өсіру, өртке қарсы, биотехникалық жұмыстарды жүргізу	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1:			

Айналма жолда орманды қорғау және аң аулау, сондай-ақ орман шаруашылығы, орманды қорғау	Дағды 1: Дайындық жұмыстары және ағаштарды бұтақтардан тазарту	Машықтар: 1. Қазықтар жасау және орнату 2. Ағаштарды ағаш үйіндісіне әкеліп, үйіп қою 3. Ағаш кесу жұмыстарының технологиялық карталарын оқу 4. Ағаштарды бұтақтардан қол құралдарымен тазарту, бұтақтарды сақтау және оларды жою 5. Ағаш кесу құралдарына техникалық қызмет көрсету және күту
		Білімдер: 1. ҚР Орман кодексі 2. ҚР «Жануарлар дүниесін қорғау, өсімін молайту және пайдалану туралы» заңы 3. Кесу аймақтарын бөлу және салық салу ережелері 4. Қазақстан Республикасының ормандарында ағаш кесуді жүргізу ережесі 5. Орман шаруашылығы және жануарлар дүниесі саласындағы нормативтік құқықтық құжаттар 6. Қазақстан Республикасының Салық кодексі (орман шаруашылығы заңнамасын бұзғаны үшін айыппұл мөлшерін белгілеу) 7. Орман шаруашылығы белгілерін орнатудың түрлері мен ережелері (орам мен ағаш кесетін тіректер және т.б.) 8. Жұмыстарды орындау кезіндегі еңбекті қорғау және өрт қауіпсіздігі талаптары
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Дағды 2: Орман зиянкестері мен ауруларын, орман өрттерін анықтау және бақылау	Машықтар: 1. Орманға патологиялық бақылау жүргізу 2. Орман зиянкестері мен ауруларын тану 3. Фенологиялық бақылаулар журналын жүргізу 4. Орманға патологиялық зерттеулер жүргізу 5. Орман зиянкестерімен және ауруларымен күресу жұмыстарына қатысу 6. Улы химикаттармен жұмыс 7. Орман зиянкестері және ауруларымен күресудің алдын алу шараларын жүргізу 8. Өртке қарсы профилактикалық шараларды өткізу 9. Орман өрттерін сөндіруге қатысу 10. Орман өрттерін сөндіру кезінде өрт сөндіру құралдары мен жабдықтарын қолдану 11. Зиянды және қауіпті өндірістік факторларға байланысты арнайы киімді, қауіпсіз аяқ киімді, жеке және топтық қорғаудың басқа құралдарын қолдану 12. Жұмысты орындау кезінде еңбекті қорғау және өрт қауіпсіздігі ережелерін қолдану
	Білімдер: 1. Орманның негізгі зиянкестері мен аурулары 2. Орман зиянкестері және ауруларымен күресудің алдын алу шаралары 3. Орман патологиялық зерттеулерінің түрлері 4. Орман патологиялық бақылауы 5. Орман зиянкестері және ауруларымен күресу жолдары 6. Орман өрттерінің түрлері 7. Орман өрттерімен күресудің алдын алу шаралары 8. Орман өрттерін сөндіру әдістері 9. Жұмыстарды орындау кезіндегі еңбекті қорғау және өрт қауіпсіздігі талаптары	
Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	

	<p>Дағды 3: Ағаш алаңдарын, шабындықтар және жайылымдар мен басқа да ормандарды пайдалануға арналған алаңдарды бөлуге қатысу</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кесетін аймақтарды бөлу және салық салу бойынша жұмыстарға қатысу 2. Кесетін аймақтарды бөлу және салық салу кезінде қолданылатын құралдар мен құрылғыларды қолдану 3. Орман шаруашылығының белгілерін орнату (орам және ағаш кесетін тіректер және т.б.) 4. Тұрақты және уақытша сынақ алаңдарын құруға қатысу 5. Ағаш кесу жұмыстарында технологиялық карталарды оқу 6. Орманды қосалқы пайдалануды ұйымдастыруға қатысу 7. Рұқсатнама құжаттарына сәйкес ГЛФ алаңдарының дұрыс қолданылуын бақылау <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кесу аймақтарын бөлу және салық салу ережелері 2. Орман шаруашылығы түрлері және орман орналастыру белгілері 3. Кесетін аймақтарды бөлу мен салық салуда қолданылатын құралдар мен құрылғылар 4. Тұрақты және уақытша сынақ алаңдарын төсеу ережелері 5. Орман орналастыру материалдары (картографиялық материалдар, салық салу сипаттамалары) 6. Қосалқықолдану түрлері 7. Қосалқықолдануды жүргізу ережелері 8. Орманмен қосалқы пайдалануға арналған құжаттама (Орман билеті) <p>Дағдыны тану мүмкіндігі: -</p>
<p>Еңбек функциясы 2: Ағаш өсіру, өртке қарсы, биотехникалық жұмыстарды жүргізу</p>	<p>Дағды 1: Орман тұқымын отырғызу, себу және жинау жұмыстарына қатысу</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Орман тұқымын дайындау және өңдеу 2. Отырғызу материалдарын қазуға, сұрыптауға, тасымалдауға және отырғызуға қатысу 3. Егіс және орман отырғызу жұмыстарына қатысу 4. Егу және орман отырғызу жұмыстары үшін құралдар мен құрылғыларды қолдану 5. Егу және орман отырғызу жұмыстарын орындау кезінде еңбекті қорғау және қауіпсіздік ережелерін сақтау <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Орман тұқымын дайындау ережелері мен әдістері 2. Орман тұқымын өңдеу және сақтау ережелері мен әдістері 3. Орман питомнигінде егу ережелері 4. Қолмен отырғызу ережелері мен әдістері 5. Механикаландырылған отырғызу ережелері мен әдістері 6. Орындалған жұмыс сапасына қойылатын талаптар 7. Өндірістегі жұмысты ұтымды ұйымдастыруға қойылатын талаптар 8. Егіс және орман отырғызу жұмыстарын орындау кезіндегі еңбекті қорғау және өрт қауіпсіздігі талаптары <p>Дағдыны тану мүмкіндігі: -</p>

	Дағды 2: Биотехникалық шараларды өткізу	Машықтар:		
		<ol style="list-style-type: none"> 1. Мал азығын сатып алуды жүзеге асыру 2. Биотехникалық шаралардың барлық кешенін өткізу 3. Белгіленген айналма жолда, жабайы табиғат қорығында, аңшылық шаруашылығында, өндіріс орнында жабайы жануарлар мен орман екпелерін браконьерліктен қорғауды жүзеге асыру 4. Фенологиялық күнделік жазбасын жүргізу 5. Аң аулау және балық аулау құқығына құжаттарды тексеру 6. Жабайы құстардың құрлықтағы қозғалысын қадағалау 7. Жабайы жануарлардың есебін жүргізу 8. Қоректену, жиналу және т.б. алаңдарын белгіленген тәртіпте ұстау 		
		Білімдер:		
		<ol style="list-style-type: none"> 1. Өсімдіктер мен жануарлар дүниесін өсіру мен пайдалануды қорғау саласындағы нормативтік құқықтық актілер 2. Сеніп тапсырылған айналма жолдың, жабайы табиғат қорығының, аңшылық шаруашылығының, өндіріс орнының шекаралары 3. Аң аулау ережелері 4. Орманды дұрыс пайдалану және аң аулауды жүргізу бойынша нұсқаулықтар, бұйрықтар, ережелер және басқа да басшылық материалдар 5. Орман шаруашылығы заңнамасын, аң аулау ережелерін бұзғаны үшін жауапкершілік нормалары 6. Аң аулау кезіндегі қауіпсіздік шаралары 		
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-		
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Тұлғааралық және коммуникативті мінез-құлық ережелерін сақтау Нәтиже үшін тиімді жұмыс істеу			
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:				
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:		
	4	Техник - санақшы		
	5	Орман шебері		
13. Кәсіптің карточкасы «Техник-санақшы»:				
Топтың коды:	3143-0			
Қызмет атауының коды:	3143-0-008			
Кәсіптің атауы:	Техник-санақшы			
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	4			
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:				
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Менеджерлердің, мамандардың және басқа қызметкерлердің лауазымдары Біліктілік анықтамалығы (2013 жылғы 17 сәуірдегі өзгертулермен) Техник-санақшы			
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТЖКБ (орта деңгейдегі маман)	Мамандық: Орман ағашын жығушы	Біліктілік:	
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:				
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:				
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	3143-0-005 Техник-орманшы			

Қызметтің негізгі мақсаты:	Ормандарды пайдалануды зерделеу үшін материалдар мен жабдықтарды дайындау, ормандарды есепке алу мен бағалауды жүргізу	
Еңбек функциялардың сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Орналастырылған орман мекемесінің аумағын ұйымдастыру бойынша геодезиялық жұмыстарды орындау 2. Кеспеағаштарды бөлу бойынша жұмыстарды ұйымдастыру
	Қосымша еңбек функциялары:	
Еңбек функциясы 1: Орналастырылған орман мекемесінің аумағын ұйымдастыру бойынша геодезиялық жұмыстарды орындау	Дағды 1: Санақ жұмыстарының жекелеген түрлерін орындауға қатысу	Машықтар:
		<ol style="list-style-type: none"> 1. Сынақ алаңдарын құруға қатысу 2. Орналастырылатын объектінің сұлбасын салу 3. Орман өсіру жоспарларын, сызбаларын және басқа картографиялық материалдарды құрастыру және салу 4. Мақсатты және тоқсандық торларғатіркеу жасау 5. Бөлінген жерлерді, кварталдарды және объектіні тұтастай есептеу
		Білімдер:
		<ol style="list-style-type: none"> 1. Ормандарды жобалау, күзету және қорғау бойынша жоғары органдардың қаулылары, бұйрықтары, нұсқаулықтары және басқа да басшылық материалдары 2. Құрылғылар, құралдар және оларды техникалық пайдалану ережелері 3. Қазақстан Республикасы еңбек заңнамасының негіздері 4. Еңбекті қорғау және өрт қауіпсіздігі ережелері мен нормалары 5. Аэрофототүсірілім 6. Орман қорын түгендеу 7. Контурлық санақтың шифрын ашу
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Дағды 2: Орналастырылған орман мекемесінің геодезиялық жұмыстарын өндіру	Машықтар:
		<ol style="list-style-type: none"> 1. Алдағы орманды түгендеу бойынша тапсырма жобасын жасауға қатысу 2. Кесу көлемін, кварталдық аудан шекараларын тазалауды, санақты бақылау құрылғыларыннақтылау 3. Орналастырылған орман алқаптарының шекараларын, жазық жақтауларын, ішкі жағдайын, өлшеу сызықтарын түсіруді және қалпына келтіруді жүзеге асыру 4. Сауалнама журналы мен түсіру күнделігін жүргізу 5. Шекара сызықтарын, кварталдық және көру тораптарын кесу, тазалау және өлшеуді, тіректер мен пикеттерді орнатуды ұйымдастыру 6. Геодезиялық деректерді жинауды, табиғатта сәйкестендіруді және аэрофототүсірілімдерде орманның орналастырылған аймағының шекараларын, орман дақылдарын, қопсытуларды, орамдық тазартуларды және басқа да бағдарларды жүзеге асыру. 7. Геодезиялық мәліметтерді планшеттерге сақтап, оларды сызу 8. Жұмыс тапсырмасын ресімдеу және жұмысшылардың далалық орман орналастыру жұмыстарының сапасын бақылау 9. Жұмысшылармен еңбекті қорғау, ормандағы өрт қауіпсіздігі ережелері бойынша нұсқаулық жүргізу

		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Орманды түсіру 2. Орман түсіруге қолданылатын құрылғылар мен құралдар 3. Орман қорын түгендеу 4. Орман орналастыру өндірісінің технологиясы және ұйымдастырылуы 5. Геодезиялық-түсіру жұмыстардың әдістері 6. Еңбекті қорғау және өрт қауіпсіздігі ережелері мен нормалары
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Еңбек функциясы 2: Кеспеағаштарды бөлу бойынша жұмыстарды ұйымдастыру	Дағды 1: Ормандарды күзету, қорғау, өсімін молайту және пайдалану жөніндегі жұмыстарды жүргізу үшін орман қоры жерлерінің учаскелерін бөлу	Машықтар:
		<ol style="list-style-type: none"> 1. Жер бедерін бағдарлау 2. Геодезиялық аспаптарды пайдалану 3. Тұрақты және уақытша сынақ алаңдарын салу. 4. Ағаш кесу жұмыстарына арналған технологиялық карталарды оқыңыз. 5. Рұқсат құжаттарына сәйкес МОҚ учаскелерінің дұрыс пайдаланылуын бақылау.
		Білімдер:
		<ol style="list-style-type: none"> 1. Орман шаруашылығы 2. Геодезия, картография және геоақпараттық жүйелер негіздері 3. Орман қатынастарын реттейтін ҚР нормативтік-құқықтық актілері 4. Орман қатынастары саласындағы техникалық құжаттаманы ресімдеу жөніндегі ережелер, нұсқаулықтар, бұйрықтар және басқа да басшылық материалдар 5. Орман санағы 6. Еңбекті қорғау және өрт қауіпсіздігі жөніндегі қағидалар
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Дағды 2: Кеспеағаштарды материалдық бағалау	Машықтар:
		<ol style="list-style-type: none"> 1. Ағаштарды қайта санақты жүргізу және кесуге тағайындалған ағаштарды тұқымдары мен қалыңдығының сатылары бойынша қайта санақ ведомостерін жасау 2. Биіктік разрядтарын анықтау үшін үлгі ағаштарды таңдаңыз 3. Ағаштарды санақ нәтижелерін өңдеу және кесуге тағайындалған ағаштарды санақ ведомосін жасау 4. Кеспеағаштарды өртүрлі тәсілдермен санақ 5. Есептеу мәселелерін шешу үшін ақпараттық технологияларды қолдану
		Білімдер:
		<ol style="list-style-type: none"> 1. Орман шаруашылығы 2. Орман қатынастарын реттейтін ҚР нормативтік-құқықтық актілері 3. Орман қатынастары саласындағы техникалық құжаттаманы ресімдеу жөніндегі ережелер, нұсқаулықтар, бұйрықтар және басқа да басшылық материалдар 4. Орман санағы 5. Еңбекті қорғау және өрт қауіпсіздігі жөніндегі қағидалар
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Тез шешім қабылдай білу Командада жұмыс істей білу Аналитикалық ойлау	

Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:			
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	5	Орман шебері	
	6	Орманшы	
14. Кәсіптің карточкасы «Орман шебері»:			
Топтың коды:	1310-2		
Қызмет атауының коды:	1310-2-008		
Кәсіптің атауы:	Орман шебері		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	5		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығы (17.04.2013 ж. өзгертулермен) Орман шебері		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: орта білімнен кейінгі (қолданбалы бакалавриат)	Мамандық: Орман ағашын жығышы	Біліктілік:
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информталы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	1310-2-009 Орман питомнигінің шебері		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Ормандарды ұтымды пайдалану, қорғау және қорғау, молықтыру және өсіру бойынша учаскеде жұмыстардың барлық түрлерін орындауды ұйымдастыру		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Ормандарды тиімді пайдалану, күзету және қорғау, көбейту және өсіру және олардың өнімділігін арттыру жөніндегі жұмыстарды ұйымдастыру. 2. Суды қорғауды күшейту, қорғау, климаттық бақылау, санитарлық-гигиеналық және басқа да пайдалы табиғи қасиеттер бойынша жұмыстарды ұйымдастыру	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Ормандарды тиімді пайдалану, күзету және қорғау, көбейту және өсіру және олардың өнімділігін арттыру жөніндегі жұмыстарды ұйымдастыру.	Дағды 1: Негізгі және аралық пайдалану үшін ағаш кесу, басқа кесу бойынша жұмыстардың орындалуын қамтамасыз ету	Машықтар:	
		1. Кесетін аймақтарды бөлу және санақ жүргізу бойынша жұмыстарды орындауға тікелей қатысу 2. Орман пайдаланушылардың орманды негізгі, аралық және қайталама пайдалану бойынша жұмыстарының дұрыстығын тексеру 3. Кесетін аймақтарды бөлу және санау кезінде қолданылатын құралдар мен құрылғыларды қолдану 4. Орман белгілерін орнатуға қатысу (орам мен ағаш кесу тіректері және т.б.) 5. Тұрақты және уақытша сынақ аймақтарын құруға қатысыңыз 6. Ағаш кесу жұмыстарының технологиялық карталарын оқу 7. Ағаш кесу алаңдары мен дайындалған ағаш материалдарын зерттеуге қатысу 8. Орманды бұзушыларды ұстау және орманнан шығарылған, заңсыз алынған ағаштарды тәркілеу	

		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қазақстан Республикасының Орман кодексі 2. Қоршаған ортаны қорғау және табиғи ресурстарды ұтымды пайдалану туралы заңдар және орман шаруашылығы туралы басқа да заңнамалық актілер 3. Орман шаруашылығының өндірістік-шаруашылық қызметіне қатысты қаулылар, бұйрықтар, нұсқаулар және басқа да басшылық материалдар 4. Кесу аймақтарын бөлу және санау ережелері 5. Қазақстан Республикасының ормандарында орман кесу, ағаш кесу ережелері 6. Еңбек заңнамасының негіздері 7. Қазақстан Республикасының Салық кодексі (орман шаруашылығы заңнамасын бұзғаны үшін айыппұл мөлшерін белгілеу) 8. Еңбекті қорғау және өрт қауіпсіздігі ережелері мен нормалары 9. Барлық аумақтың шекаралары және оған кіретін айналма жолдар 10. Орман шаруашылығындағы жұмыс ставкалары мен бағалары
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	<p>Дағды 2: Орман тұқым шаруашылығы, отырғызу материалын өсіру, ормандарды қалпына келтіру бойынша жұмыстардың орындалуын қамтамасыз ет</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Орман тұқымдарын сатып алуға және өңдеуге тікелей қатысу 2. Көгалдандыру материалын қазуға, сұрыптауға, тасымалдауға, қайта отырғызуға тікелей қатысу 3. Егіс және орман отырғызу жұмыстарына тікелей қатысу 4. Егу және орман отырғызу жұмыстары үшін құралдар мен құрылғыларды қолдану 5. Жабдықтардың, машиналардың, механизмдер мен құралдардың дұрыстығы мен қауіпсіздігін қамтамасыз ету 6. Орман дақылдарын техникалық қабылдау мен түгендеуге қатысу 7. Орман дақылдарын орман алқабына ауыстыруға қатысу <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Орман тұқымын жинау ережелері мен әдістері 2. Орман тұқымын өңдеу және сақтау ережелері мен әдістері 3. Орман питомнигінде егу ережелері 4. Қолмен отырғызу ережелері мен әдістері 5. Механикаландырылған отырғызу ережелері мен әдістері 6. Орман шаруашылығындағы ормандарды қалпына келтіру стандарттары 7. Орман өсіру технологиясы бойынша орындалатын жұмыс сапасына қойылатын талаптар 8. Орман өсіру жұмыстарын орындау кезінде қолданылатын механикаландыру құралдары 9. Орман өсіру жұмыстарын орындау кезіндегі еңбекті қорғау және өрт қауіпсіздігі талаптары
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
<p>Еңбек функциясы 2: Суды қорғауды күшейту, қорғау, климаттық бақылау, санитарлық-гигиеналық және басқа да пайдалы табиғи қасиеттер бойынша жұмыстарды ұйымдастыру</p>		

<p>Дағды 1: МОҚ аумағында жанама орман пайдалануды ұйымдастыру және жүзеге асыру жөніндегі жұмыстарды орындау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Орманды қайталама пайдалануды ұйымдастыру және қатысу 2. Мемлекеттік орман қоры учаскелерін аңшылық шаруашылығы қажеттіліктері үшін пайдалануды ұйымдастыру және қатысу 3. Ғылыми-зерттеу мақсатта мемлекеттік орман қорының жер учаскелерін пайдалануды ұйымдастыру және қатысу 4. Мемлекеттік орман қорының жер учаскелерін мәдени-сауықтыру, рекреациялық, туристік және спорттық мақсаттарда пайдалануды ұйымдастыру және қатысу 5. Орман пайдаланушылар орманды қайталама пайдалану кезінде орындалған жұмыстардың дұрыстығын тексеру
	<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қайталама пайдалану түрлері (шабындық, мал жаю, марал өсіру, аң өсіру, омарта және омарта орналастыру, бау-бақша өсіру, бақша өсіру және басқа ауылшаруашылық дақылдарын өсіру, дәрілік өсімдіктер мен техникалық шикізаттарды, жабайы жемістерді, жаңғақтарды дайындау және жинау, саңырауқұлақтар, жидектер және басқа да азық-түлік өнімдері, мүк, орман қабаты және құлаған жапырақтар, қамыс). 2. Қайталама орман пайдалануды жүзеге асыру ережелері 3. Орманды қайталама пайдалануға арналған құжаттама (Орман билеті) 4. Мемлекеттік орман қорының учаскелерін аңшылық шаруашылығы қажеттіліктері үшін пайдалану ережелері 5. Мемлекеттік орман қорының учаскелерін ғылыми-зерттеу мақсатында пайдалану ережелері 6. Мемлекеттік орман қоры учаскелерін мәдени-сауықтыру, туристік және спорттық мақсаттарда пайдалану ережелері
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>-</p>

<p>Дағды 2: Орманды өрттен, зиянкестер мен аурулардан, орманды заңсыз кесуден қорғау жұмыстарын орындау, басқа заң бұзудан қорғау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Орманға патологиялық бақылау жүргізу 2. Орман зиянкестері мен ауруларын тану 3. Орман зиянкестерімен және ауруларымен күресу жұмыстарына қатысу 4. Орман зиянкестері және ауруларымен күресудің алдын алу шараларын жүргізу 5. Өртке қарсы профилактикалық шараларды өткізу 6. Орман өрттерін сөндіруге қатысу 7. Орман өрттерін сөндіру кезінде өрт сөндіру құралдары мен жабдықтарын қолдану 8. Жұмысты орындау кезінде еңбекті қорғау және өрт қауіпсіздігі ережелерін сақтау 9. Айналма жолдарды жедел бақылауды жүзеге асыру 10. Айналма жолдарды тексеруді қолданыстағы нұсқаулықтары мен ережелеріне сәйкес жүргізу 11. Орманшылардың, уақытша өрт сөндірушілердің және өрт сөндіру бригадаларының өздеріне жүктелген міндеттердің уақытылы және дәл орындалуын бақылау 12. Орман шаруашылығының аумағында жұмыс істейтін барлық ағаш кесетін және өздігінен дайындайтын басқа кәсіпорындармен дайын тұрған ағаштарды босату, ағаш кесу, орманды қайталама пайдалану, ормандағы өрт қауіпсіздігі және санитарлық ережелердің орындалуын бақылау 13. Жұмысшылардың жұмыс учаскесінде еңбек тәртібін сақтауын бақылау 14. Рұқсатнамаға сәйкес МОҚ учаскелерінің дұрыс пайдаланылуын бақылау 15. Орманшылар мен жұмысшыларға өндірістік нұсқау өткізу 16. Орман бұзушылықтары туралы хаттамалар жасау, орманшылардың оларды ресімдеуінің дұрыстығын бақылау 17. Орманшыны бір мезгілде хабардар ете отырып, шаралар қабылдау және орман өрттерін жоюға тікелей қатысу 18. Заттарды тексеру, сондай-ақ құқық бұзушылардан орман және аңшылық өнімдерін тәркілеу, бұзу құралдары мен оларға арналған құжаттарды тексеру 19. Орманшының атынан экспедициялар мен партияларға орман орналастыру және жобалау-ізвестіру жұмыстарын жүзеге асыруға көмек көрсету 20. Халық арасында ормандарды күзету, қорғау және ормандарды пайдалану мен қалпына келтіру тәртібі туралы түсіндіру жұмыстарын жүргізу
	<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Орманның негізгі зиянкестері мен аурулары 2. Орман зиянкестері және ауруларымен күресудің алдын алу шаралары 3. Орман патологиялық бақылауы 4. Орман зиянкестерімен және ауруларымен күресу жолдары 5. Орман өрттерінің түрлері 6. Орман өрттерін сөндіру құралдары мен әдістері 7. Орман өрттерімен күресудің алдын алу шаралары 8. Орман өрттерін сөндіру әдістері 9. Өртті механикаландыру құралдары және оларды қолдану 10. Жұмыстарды орындау кезіндегі еңбекті қорғау және өрт қауіпсіздігі ережелері мен нормалары 11. Барлық өртке қарсы құрылымдардың, су қоймаларының және байланыс орындарының орналасуы
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>-</p>

Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Тез шешім қабылдай білу Командада жұмыс істей білу Нәтиже үшін тиімді жұмыс істеу Жұмыс уақытын жоспарлау		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:			
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	6	Орманшы (орман шаруашылығының бастығы)	
	6	Орман шаруашылығының инженері	
15. Кәсіптің карточкасы «Орман шаруашылығының бастығы»:			
Топтың коды:	1310-2		
Қызмет атауының коды:	1310-2-012		
Кәсіптің атауы:	Орман шаруашылығының бастығы		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығы (17.04.2013 ж. өзгертулермен) Орман мелиораторы		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: Орман шаруашылығы	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информформалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	1310-2-015 Орман питомнигінің меңгерушісі 1310-2-021 Бөлім меңгерушісі(орман шаруашылығында)		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Орман шаруашылығы қызметін басқару		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Орман шаруашылығы қызметін басқару 2. Орманды жанама пайдалану және ормандарды қорғауды қамтамасыз ету жөніндегі жұмыстардың орындалуын бақылауды ұйымдастыру	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Орман шаруашылығы қызметін басқару	Дағды 1: Орман пайдалануды ұйымдастыру бойынша жұмыстардың сапасын бақылау	Машықтар:	
		1. Кесетін аудандарды бөлу және санақ бойынша жұмысты ұйымдастыру 2. Ағаш дайындау технологиясының, дайындалған ағашты сақтау және сақтау ережелерінің, нұсқаулықтардың және орманды пайдалану мен орман шаруашылығының басқа ережелерінің сақталуын бақылау 3. Орман пайдаланушылардың орманды негізгі, аралық және қайталама пайдалану кезінде орындаған жұмыстарының дұрыстығын тексеру 4. Ағаш кесу учаскелері мен дайындалған сүректерге зерттеу жүргізу 5. Ағаш кесу түрлері бойынша кесу алаңдарын бөлу жоспарын құру 6. Орманда да, орманнан шығарда да заңсыз алынған өнімді тәркілеу	

		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қазақстан Республикасының Орман кодексі 2. Қоршаған ортаны қорғау және табиғи ресурстарды ұтымды пайдалану туралы заңдар және орман шаруашылығы туралы басқа да заңнамалық актілер 3. Орман шаруашылығының өндірістік-шаруашылық қызметіне қатысты қаулылар, бұйрықтар, нұсқаулар және басқа да басшылық материалдар 4. Экономика, өндірісті, еңбекті және басқаруды ұйымдастыру негіздері 5. Кесу аймақтарын бөлу және санау ережелері 6. Қазақстан Республикасының ормандарында орман кесу, ағаш кесу ережелері 7. Еңбек заңнамасының негіздері 8. Қазақстан Республикасының Салық кодексі (орман шаруашылығы заңнамасын бұзғаны үшін айыппұл мөлшерін белгілеу) 9. Еңбекті қорғау және өрт қауіпсіздігі ережелері мен нормалары 10. Орманды пайдалану негіздері
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	<p>Дағды 2: Орман тұқым шаруашылығы, отырғызу материалын өсіру, ормандарды қалпына келтіру бойынша жұмыстардың сапасын бақылау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Орман тұқымын жинау мен өңдеуді ұйымдастыру 2. Көгалдандыру материалын қазуды, сұрыптауды, тасымалдауды және уақытша сақтауды ұйымдастыру 3. Орман және егіс отырғызу жұмыстарын ұйымдастыру 4. Орман дақылдарын өндіру, орман өсіру және табиғи қалпына келтіру жобаларын әзірлеу 5. Орман алқаптарын жердің басқа түріне ауыстыру үшін құжаттама әзірлеу 6. Орман дақылдарын техникалық қабылдау мен түгендеуді ұйымдастыру және қатысу <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Орман тұқымын жинау ережелері мен әдістері 2. Орман тұқымын өңдеу және сақтау ережелері мен әдістері 3. Орман питомнигінде егу ережелері 4. Қолмен егу ережелері мен әдістері 5. Механикаландырылған егу ережелері мен әдістері 6. Орман шаруашылығындағы ормандарды қалпына келтіру стандарттары 7. Орман өсіру технологиясы бойынша орындалатын жұмыс сапасына қойылатын талаптар 8. Өндірістегі жұмысты ұтымды ұйымдастыруға қойылатын талаптар 9. Орман шаруашылығындағы өндіріс технологиясы 10. Агро, гидромелиорация негіздері 11. Орман өсіру жұмыстарын орындау кезінде қолданылатын механикаландыру құралдары 12. Орман өсіру жұмыстарын орындау кезіндегі еңбекті қорғау және өрт қауіпсіздігі талаптары
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Еңбек функциясы 2: Орманды жанама пайдалану және ормандарды қорғауды қамтамасыз ету жөніндегі жұмыстардың орындалуын бақылауды ұйымдастыру		

<p>Дағды 1: Орманды қайталама пайдалану бойынша жұмыстардың сапасын бақылау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Орманды жанама пайдалануды ұйымдастыру 2. Мемлекеттік орман қоры учаскелерін аңшылық шаруашылығы қажеттіліктеріне пайдалануды ұйымдастыру 3. Мемлекеттік орман қоры учаскелерін ғылыми-зерттеу мақсатында пайдалануды ұйымдастыру 4. Мемлекеттік орман қорының жер учаскелерін мәдени-сауықтыру, рекреациялық, туристік және спорттық мақсаттарда пайдалануды ұйымдастыру 5. Орман пайдаланушылар орманды жанама пайдалану кезінде орындалған жұмыстардың дұрыстығын тексеру <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қайталама қолдану түрлері 2. Орманды қайталама пайдалану ережесі (шабындық, жайылымдық, марал өсіру, аңөсіру, аралар мен омарталарды орналастыру, бау-бақша өсіру және басқа дақылдарды өсіру, дәрілік өсімдіктер мен техникалық шикізаттарды, жабайы жемістерді, жаңғақтарды, саңырауқұлақтарды жинау және жинау ережелері, жидектер және басқалары азық-түлік, мұқ, орман қабаты және құлаған жапырақтар, қамыс) 3. Орманды қайталама пайдалануға арналған құжаттама (Орман билеті) 4. Мемлекеттік орман қорының учаскелерін аңшылық шаруашылығы қажеттіліктері үшін пайдалану ережесі 5. Мемлекеттік орман қорының учаскелерін ғылыми-зерттеу мақсатында пайдалану ережесі 6. Мемлекеттік орман қорының жер учаскелерін мәдени-сауықтыру, рекреациялық, туристік және спорттық мақсаттарда пайдалану ережесі
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>-</p>
<p>Дағды 2: Ормандарды қорғау жөніндегі жұмыстардың сапасын бақылау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Орман патологиялық бақылауларын ұйымдастыру 2. Орман зиянкестері мен ауруларын тану 3. Орман зиянкестері және ауруларымен күресудің алдын алу шараларын ұйымдастыру 4. Өртке қарсы профилактикалық шараларды ұйымдастыру 5. Орман өрттерін сөндіруді ұйымдастыру 6. Жұмыстарды орындау кезінде еңбекті қорғау және өрт қауіпсіздігі ережелерінің орындалуын бақылау 7. Орман қоры учаскелерін пайдалануға беру үшін бастапқы деректерді жинау 8. Қолданыстағы нұсқаулар мен ережелерге сәйкес айналма жолдарға, учаскелерге тексеру жүргізу және орман шаруашылығын жүргізетін басқа заңды тұлғаларға бекітілген орман қорғалуының жай-күйін тексеру 9. Орман бригадирлері, орманшылар, уақытша өрт сөндірушілер мен өрт сөндіру командалары оларға жүктелген міндеттердің уақытымен және дәл орындалуын бақылау 10. Орман шаруашылығы аумағында жұмыс істейтін барлық ағаш кесу және басқа да дайындама кәсіпорындарымен дайын тұрған ағаштарды босату, ағаш кесу, орманды қайталама пайдалану, ормандардағы өрт қауіпсіздігі және санитарлық ережелердің орындалуын бақылау 11. Орман шаруашылығының өндірістік қызметінің нәтижелерін талдау 12. Орман шаруашылығы қызметкерлерінің еңбек тәртібін сақтауын бақылау 13. МОҚ учаскелерінің рұқсатнамаларға сәйкес дұрыс

қолданылуын бақылау

14. Орман шеберінің орманшылар мен жұмысшыларға техникалық оқу және өндірістік нұсқау өткізу
15. Орман шаруашылығы мен өнеркәсіптік өндіріске озық техника мен технологияларды енгізуді жүзеге асыру
16. Үнемдеу режимін сақтау, орман қорының ұтымды пайдаланылуын бақылау
17. Орман тәртібін бұзушылықтар туралы хаттамалар жасау, орман бригадирлері мен орманшылардың оларды дайындауының дұрыстығын бақылау
18. Негізгі және аралық пайдалануда заңсыз кесілген немесе бүлінген орман және кесу учаскелеріне материалдық және ақшалай баға беру
19. Орман шаруашылығы аумағында профилактикалық, санитарлық-сауықтыру, орманды қорғау, өрттен қорғау және басқа шаралардың орындалуын қадағалау
20. Орман өрттері болған кезде олардың сөнуіне бақылау жасау
21. Азаматтардың аң аулау ережелерін сақтауын тексеру, қажет болған жағдайда хаттамалар толтыру, есепке алуды жүргізу және деректерді ормандар мен жануарлар дүниесін қорғау жөніндегі мемлекеттік мекемелерге жіберу
22. Агроорманды, гидроорманды және жобалық-ізвестіру жұмыстарының орындалуын, қолданыстағы стандарттардың, өндірістік ставкалар мен бағалардың қолданылуын бақылауды жүзеге асыру
23. Еңбек шығындарының белгіленген тәртіпте уақытылы қайта қаралуын қамтамасыз ету, ұсыныстар енгізу және техникалық негізделген стандарттардың орындалуын қадағалау
24. Орман шаруашылығында, орман қоры мен орман кадастрында техникалық құжаттаманы жүргізу, санақ жүргізу сипаттамаларына және картографиялық материалдарға жүйелі түрде ағымдағы өзгерістер енгізу
25. Экспедициялар мен тараптарға орман орналастыру және жол құрылысы, агроорман, гидроорман және орман орналастыру бойынша жобалау-ізвестіру жұмыстарын жүзеге асыруға көмек көрсету, осы жұмыстардың сапасын талдау және бақылау
26. Аяқталған жұмыстарды қабылдауға қатысу
27. Өндірістік резервтерді анықтауға қатысу

Білімдер:

1. Орманның негізгі зиянкестері мен аурулары
2. Орман зиянкестері және ауруларымен күресудің алдын алу шаралары
3. Орман патологиялық сараптамасының түрлері
4. Орман патологиялық бақылауы
5. Орман зиянкестері және ауруларымен күресу жолдары
6. Орман өрттерінің түрлері. Орман өрттерін сөндіру құралдары мен әдістері
7. Орман өрттерін сөндіру әдістері
8. Орманның зиянкестері мен аурулары, сондай-ақ орман өрттері келтірген зиянды бағалау әдістері
9. Орман флорасы мен фаунасының түр құрамы, биологиясы, физиологиясы

Дағдыны тану мүмкіндігі:

-

Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Өз ойларын қағазға түсіре білу Әр түрлі техникалар мен әдістерді меңгеру Ұйым қызметінің негізгі қағидаттарын, нарықтағы жағдайды, орман саласының даму үрдістерін білу Байланыс дағдылары		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:			
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	6	Орман шаруашылығының инженері	
	7	Бас орманшы	
16. Кәсіптің карточкасы «Орман шаруашылығы инженері»:			
Топтың коды:	2132-1		
Қызмет атауының коды:	2132-1-015		
Кәсіптің атауы:	Орман шаруашылығы инженері		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығы (17.04.2013 ж. өзгертулермен) Инженер		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: Орман шаруашылығы	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	2132-1-013 Орманды қалпына келтіру және орман өсіру инженері 2132-1-014 Орман шаруашылығы инженері 2132-1-009 Орманды қалпына келтіру инженері 2132-1-008 Орманды пайдалану шаруашылығы инженері 2132-1-010 Орман шикізат ресурсы инженері 2143-1-008 Қоршаған ортаны қорғау инженері		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Орман орналастырудың барлық түрлерін ұйымдастыру және орман шаруашылығы өндірісінің тиімділігін арттыру		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Мекеме аумағында орман шаруашылығы қызметін ұйымдастыру және жоспарлау 2. Орман шаруашылығы жұмыстарының орындалуын бақылауды ұйымдастыру	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Мекеме аумағында орман шаруашылығы қызметін ұйымдастыру және жоспарлау			

<p>Дағды 1: Орманды пайдаланудың барлық түрлері бойынша жұмыстар жүргізу</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Орман пайдаланудың барлық түрлерін, ағаш кесу қорын жоспарлауды, бөлуді және дайындауды, орман қорын нығайтуға қажетті материалдарды дайындауды ұйымдастыру 2. Ағаш кесу және орман босату құқығына ағаш кесу билеттерін беру 3. Орманды қайталама пайдаланудың барлық түрлеріне билеттер беру 4. Ағаш кесу қорын бөлу және орманды қайталама пайдалану үшін жиынтық құжаттаманы, орманды, орман қорын тұтыну, шығын туралы есеп кітаптарын жүргізу 5. Орман орналастырудың өндірістік-қаржылық жоспарын және жедел-күнтізбелік жоспарларын дайындауға, ормандарда өрттің алдын алу бойынша іс-шараларды әзірлеуге және жүзеге асыруға қатысу <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қазақстан Республикасының Орман кодексі 2. Қоршаған ортаны қорғау және табиғи ресурстарды ұтымды пайдалану туралы заңдар және орман шаруашылығы туралы басқа да заңнамалық актілер 3. Қазақстан Республикасы еңбек заңнамасының негіздері 4. Еңбекті қорғау және өрт қауіпсіздігі ережелері мен нормалары 5. Орман орналастырудың барлық түрлеріне арналған жоғары тұрған органдардың қаулылары, бұйрықтары, нұсқаулықтары және басқа да басшылық материалдары 6. Орман пайдаланудың барлық түрлері 7. Орман пайдаланудың барлық түрлері бойынша жұмыстарды механикаландыру технологиясы мен құралдары
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>-</p>
<p>Дағды 2: Орман шаруашылығы өндірісінің тиімділігін арттыру жөніндегі шараларды әзірлеу және жоспарлау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Орман шаруашылығы өндірісінің тиімділігін арттыру, орманды кесу кезінде жұмыс істейтін жұмысшылардың еңбегін ұйымдастыруды жақсарту бойынша іс-шаралар әзірлеу және олардың орындалуын қамтамасыз ету 2. Орман шаруашылығы жұмыстарында технология мен механикаландыру құралдарын жетілдіру бойынша рационализаторлық ұсыныстарды қарастыру 3. Орман орналастыруды ұйымдастырудың және оның таралуын қамтамасыз етудің ең жақсы отандық және шетелдік тәжірибесін зерттеу

		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ормантану 2. Орман шаруашылығы 3. Орман кесу және пайдалану технологиялары мен механикаландыру саласындағы отандық және шетелдік кәсіпорындардың озық тәжірибесі мен ғылымдағы жетістіктері 4. Экономика, өндірісті, еңбекті және басқаруды ұйымдастыру негіздері 5. Тұрақты және уақытша сынақ алаңдарын төсеу ережелері 6. Орман орналастыру материалдары (картографиялық материалдар, санақ сипаттамалары) 7. Техникалық құжаттаманы тіркеу 8. Қазақстан Республикасының ормандарындағы санитарлық ережелер 9. Кесу аймақтарын бөлу және санақ ережелері 10. Қазақстан Республикасының ормандарында орман кесу, ағаш кесу ережелері 11. Орман шаруашылығын ұйымдастыру және дамыту жобасы
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
<p>Еңбек функциясы 2: Орман шаруашылығы жұмыстарының орындалуын бақылауды ұйымдастыру</p>	<p>Дағды 1: Орман шаруашылығы жұмыстарының орындалуын бақылау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Орман қорын ұтымды пайдалануды, ағаш кесу және ағаш кесу ережелерін сақтауды, ағаш кесу алаңдарын тазартуды және ормандардағы өрт қауіпсіздігін бақылауды жүзеге асыру 2. Орман шаруашылықтарына кесу алаңдарының бөліну сапасын және техникалық құжаттаманың жүргізілуін тексеру 3. Технологиялық процестердің, регламенттердің, карталар мен схемалардың, машиналарды, механизмдерді, жабдықтарды техникалық пайдалану ережелері мен нұсқаулықтарының, қауіпсіздік техникасы ережелері мен нормаларының сақталуын бақылауды қамтамасыз ете 4. Қоршаған ортаны қорғау және табиғи ресурстарды ұтымды пайдалану туралы заңнама талаптарының сақталуын бақылау 5. Орман шаруашылығы жұмыстарында еңбекті қорғау және өрт қауіпсіздігі ережелерін қадағалау <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ормантану 2. Орман шаруашылығы 3. Орман кесу және пайдалану технологиялары мен механикаландыру саласындағы отандық және шетелдік кәсіпорындардың озық тәжірибесі мен ғылымдағы жетістіктері 4. Экономика, өндірісті, еңбекті және басқаруды ұйымдастыру негіздері 5. Тұрақты және уақытша сынақ алаңдарын төсеу ережелері 6. Орман орналастыру материалдары (картографиялық материалдар, санақ сипаттамалары) 7. Техникалық құжаттаманы тіркеу 8. Қазақстан Республикасының ормандарындағы санитарлық ережелер 9. Кесу аймақтарын бөлу және санақ ережелері 10. Қазақстан Республикасының ормандарында орман кесу, ағаш кесу ережелері 11. Орман шаруашылығын ұйымдастыру және дамыту жобасы
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-

	Дағды 2: Кеспеағаш қорына бөлу жөніндегі құжаттаманы, орман шығынын есепке алу кітабын, орман қоры мен орман кадастрын есепке алуды жүргізу	Машықтар: 1. Кіріс ақпаратын өңдеу үшін ,ағдарламалық құралды пайдалану 2.Қызметкерлер мен сабақтас бөлімшелердің өзара іс-қимылын қамтамасыз ету 3. Кәсіби қызмет үшін қажетті ақпаратты іздеу және талдау 4. Бастапқы құжаттар бойынша қорытынды талдамалық және есептік құжаттама жасау 5.Орман шаруашылығы саласындағы заманауи геоақпараттық ресурстар мен бағдарламалық өнімдерді пайдалану	
		Білімдер: 1. Қазақстан Республикасының Орман кодексі 2. Мемлекеттік орман қоры учаскелерін мәдени-сауықтыру, рекреациялық, туристік және спорттық мақсаттар үшін пайдалану қағидалары 3. Ормандарды пайдалану, қорғау және молықтыру туралы есептер жасау қағидалары	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Қажетті ақпаратты қолдану және жүйеге келтіру Мәселелерді талдап, шешім қабылдау		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:			
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	7	Бас орманшы	
17. Кәсіптің карточкасы «Инженер-орман патологы»:			
Топтың коды:	2132-1		
Қызмет атауының коды:	2132-1-011		
Кәсіптің атауы:	Инженер-орман патологы		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығы (17.04.2013 ж. өзгертулермен) Инженер		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: Орман шаруашылығы	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	2143-1-006 Орманды қорғау инженері 2143-1-007 Қоршаған ортаны қорғау инженері		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Орман пайдаланудың барлық түрлерін ұйымдастыру және орман шаруашылығы өндірісінің тиімділігін арттыру		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Санитарлық-сауықтыру немесе истребительдік жобаларды әзірлеу үшін орман-патологиялық тексеруді ұйымдастыру 2. Зиянды организмдердің түрлік құрамын анықтау және зиянды организмдердің ошақтарын түгендеу жөніндегі жұмыстарды ұйымдастыру	
	Қосымша еңбек функциялары:		

<p>Еңбек функциясы 1: Санитарлық-сауықтыру немесе истребительдік жобаларды әзірлеу үшін орман-патологиялық тексеруді ұйымдастыру</p>	<p>Дағды 1: Орманның санитарлық жағдайын жақсарту бойынша орман патологиялық зерттеу жүргізу</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Орманды қорғау бойынша жедел және статистикалық есептілікті, дабыл парақтарын талдау 2. Орман объектілерін анықтау, сипаттау, сәйкестендіру әдістерін қолдану, екпелерге орман-патологиялық сипаттама беру 3. Орман патологиялық және өзге де ақпараттың дерекқорымен жұмыс істеу 4. Негізгі және арнайы компьютерлік бағдарламаларда жұмыс істеу 5. Жиналған ақпаратты түсіндіру және ұсыну 6. Картографиялық материалдарды пайдалану <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қазақстан Республикасының Орман кодексі 2. Қоршаған ортаны қорғау және табиғи ресурстарды ұтымды пайдалану туралы заңдар және орман шаруашылығы туралы басқа да заңнамалық актілер 3. Қазақстан Республикасы еңбек заңнамасының негіздері 4. Орманды қорғау мәселелері бойынша нормативтік және әдістемелік құжаттар 5. Ормандарды қорғау жөніндегі техникалық құжаттаманы ресімдеу жөніндегі нормативтік және әдістемелік құжаттар 6. Ағаш және бұта түрлерінің биологиясы 7. Орман санағы 8. Орман энтомологиясы және фитопатология 9. Еңбекті қорғау және өрт қауіпсіздігі ережелері мен нормалары
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>-</p>	<p>-</p>
<p>Дағды 2: Тұрақты және (немесе) уақытша байқау пункттерін (тұрақты және (немесе) уақытша сынақ алаңдарын) салу</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Орман объектілерін анықтау, сипаттау, сәйкестендіру әдістерін қолдану, екпелерге орман-патологиялық сипаттама беру 2. Зиянды организмдер популяциясының жай-күйін талдау әдістері мен құралдарын қолдану 3. Навигациялық аспаптар мен картографиялық материалдарды пайдалану 4. Әуе және ғарыштық суреттерді тақырыптық дешифрлеуді жүргізу 5. Орман патологиялық мониторинг объектісі бойынша жиналған ақпаратты түсіндіру және ұсыну 6. Негізгі және арнайы компьютерлік бағдарламаларда жұмыс істеу 7. Жер бедерін бағдарлау 8. Коммуникациялардан оқшауланған орманда автономды жұмыс жасау 9. Жанжалды жағдайларды шешу <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ҚР Орман шаруашылығы саласындағы заңнамалық және нормативтік құжаттары 2. Орманды қорғау мәселелері бойынша нормативтік және әдістемелік құжаттар 3. Ормандарды қорғау жөніндегі техникалық құжаттаманы ресімдеу жөніндегі нормативтік және әдістемелік құжаттар 4. Ағаш және бұта түрлерінің биологиясы 5. Орман патологиялық мониторинг өндірісінің технологиясы мен әдістері 6. Еңбекті қорғау және өрт қауіпсіздігі жөніндегі қағидалар
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>-</p>	<p>-</p>

	<p>Дағды 3: Тұрақты және таңдамалы жердегі (заттай) бақылаулар</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Орман патологиялық мониторинг кезінде белгіленген нысан бойынша сынақ алаңдарындағы ағаштарды жеке сипаттау 2. Бөлімдегі ағаш түрлерін күй санаттары бойынша көзбен бөлу 3. Екпелердің зақымдану белгілері мен әлсіреу және өлу себептерін анықтау 4. Ағаштарды жай-күй санаттары бойынша тұрақты және (немесе) уақытша сынақ алаңдарында тарату 5. Екпелерді іріктеп таксациялау 6. Орман-патологиялық телімдерді бөліп көрсету 7. Екпелердің санитарлық және орман патологиялық жағдайын бағалау 8. Зиянды организмдердің ошақтарын анықтау 9. Климаттық факторлардың, табиғи апаттардың теріс әсерінен зақымдалған орман учаскелерін анықтау 10. Зиянды организмдер ошақтарының шекараларын және ормандарға өзге де жағымсыз әсерлерді тақырыптық орман карталарына салу 11. Бақылау нәтижелерін белгіленген нысанда құжаттау және ормандардың санитарлық және орман патологиялық жай күйін электрондық түрде немесе қағаз жеткізгіштерде бағалау және оларды деректер базасын қалыптастыру үшін беру <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ҚР Орман шаруашылығы саласындағы заңнамалық және нормативтік құжаттары 2. Орманды қорғау мәселелері бойынша нормативтік және әдістемелік құжаттар 3. Ормандарды қорғау жөніндегі техникалық құжаттаманы ресімдеу жөніндегі нормативтік және әдістемелік құжаттар 4. Ағаш және бұта түрлерінің биологиясы 5. Орман патологиялық мониторинг өндірісінің технологиясы мен әдістері 6. Еңбекті қорғау және өрт қауіпсіздігі жөніндегі қағидалар 7. Орман-патологиялық мониторинг, орман-патологиялық зерттеу өндірісінің технологиясы мен әдістері
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
<p>Еңбек функциясы 2: Зиянды организмдердің түрлік құрамын анықтау және зиянды организмдердің ошақтарын түгендеу жөніндегі жұмыстарды ұйымдастыру</p>	<p>Дағды 1: Дала жағдайында зиянды организмдердің түрлік құрамын анықтау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Энтомологиялық және фитопатологиялық коллекциялармен жұмыс істеу дағдыларын қолдану 2. Зиянкестер мен ауру қоздырғыштарының түрлерін анықтаушылармен жұмыс істеу 3. Оптикалық құрылғылармен жұмыс істеу: үлкейткіш, айнек, камера 4. Анықтамалық үлгілерді дайындау: энтомологиялық, фитопатологиялық және коллекциялар мен экспозициялар үшін Ағаш түрлерінің зақымдануы 5. Негізгі және арнайы компьютерлік бағдарламаларда жұмыс істеу 6. Есеп құжаттамасын жүргізу 7. Жер бедерін бағдарлау

		Білімдер: 1. Ағаш және бұта түрлерінің биологиясы 2. Орман энтомологиясы және Орман фитопатологиясы 3. Орман шаруашылығы 4. Орман патологиялық мониторинг, орман патологиялық мониторинг әдістері мен технологиялары тексерулер 5. Еңбекті қорғау және өрт қауіпсіздігі жөніндегі қағидалар
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Дағды 2: Зиянды организмдердің популяциясын іріктеп жерүсті (заттай) бақылау, зиянды организмдердің ошақтарын түгендеу	Машықтар: 1. Дала жағдайында орман объектілерін анықтау, сипаттау, сәйкестендіру әдістерін қолдану, екпелерге орман-патологиялық сипаттама беру 2. Зиянды организмдер популяцияларының жай-күйі туралы мәліметтерді жинау және талдау әдістерін қолдану 3. Зиянды организмдердің түрлік құрамын анықтаңыз 4. Егжей-тегжейлі бақылау объектісі бойынша жиналған ақпаратты түсіндіру және ұсыну 5. Навигациялық аспаптар мен картографиялық материалдарды пайдалану 6. Бастапқы есепке алу құжаттамасын жүргізу 7. Негізгі және арнайы компьютерлік бағдарламаларда жұмыс істеу 8. Жер бедерін бағдарлау
		Білімдер: 1. ҚР Орман шаруашылығы саласындағы заңнамалық және нормативтік құжаттары 2. Орманды қорғау мәселелері бойынша нормативтік және әдістемелік құжаттар 3. Ормандарды қорғау жөніндегі техникалық құжаттаманы ресімдеу жөніндегі нормативтік және әдістемелік құжаттар 4. Ағаш және бұта түрлерінің биологиясы 5. Орман таксациясы 6. Орман энтомологиясы және Орман фитопатологиясы 7. Орман шаруашылығы 8. Геодезия, картография және геоақпараттық жүйелер 9. Еңбекті қорғау және өрт қауіпсіздігі жөніндегі қағидалар
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Қажетті ақпаратты ұйымдастыру және қолдану Мәселелерді талдап, шешім қабылдау	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі: 7	Кәсіптің атауы: Бас орманшы (орман шаруашылығының бас инженері)
18. Кәсіптің карточкасы «Бас орманшы (бас инженер (орман шаруашылығында))»:		
Топтың коды:	1310-2	
Қызмет атауының коды:	1310-2-002	
Кәсіптің атауы:	Бас орманшы (бас инженер (орман шаруашылығында))	
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	7	
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:		
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығы (17.04.2013 ж. өзгертулермен) Бас инженер	

Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары оқу орнынан кейінгі білім (магистратура, резидентура)	Мамандық: Орман шаруашылығы	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информталы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	1210-0-070 Орман шаруашылығы ұйымының басшысы (директоры, президенті және т.б.)		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Орман шаруашылығы мемлекеттік мекемесінің, мемлекеттік табиғат қорғау мекемесінің тұрақты жұмыс істеуін қамтамасыз ету		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Орман шаруашылығы кәсіпорнының жұмысын ұйымдастыру және техникалық басқару 2. Ормандардың, жануарлар әлемінің мемлекеттік мониторингін ұйымдастыру	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Орман шаруашылығы кәсіпорнының жұмысын ұйымдастыру және техникалық басқару	Дағды 1: Орман шаруашылығы кәсіпорнының жұмысын ұйымдастыру және техникалық басқару, кәсіпорынның өндірістік, қаржылық-шаруашылық қызметіне бақылау жүргізу	Машықтар: 1. Орман шаруашылығы мен орманды қалпына келтіру жұмыстарының жоспарлары мен тапсырмаларын үйлестіру және олардың орындалуын ұйымдастыру 2. Орманды қайталама пайдалану, ормандарды өрттен және орман бұзушылықтардан қорғау, оларды зиянкестер мен аурулардан қорғау бойынша жоспарлар мен тапсырмаларды орындауды үйлестіру және ұйымдастыру 3. Орман қорын ұтымды пайдалануды, ормандарды молықтыруды, орман тұқымдарын өсіру, орманды қорғау және күзету, өртке қарсы және рекреациялық объектілерді ұйымдастырудың өндірістік және перспективалық жоспарларын әзірлеуді үйлестіру 4. Кәсіпорынды дамыту перспективаларын және ғылыми-техникалық прогресс талаптарына сәйкес орман шаруашылығы өндірісін техникалық жабдықтау бағытын зерттеу және анықтау 5. Өндірісті техникалық дайындау деңгейінің үнемі өсуін, орман шаруашылығы жұмыстары мен өнімдерін өндіруге кететін еңбек шығындарының төмендеуін, олардың сапасын жақсартуды және өндірістік қорларды тиімді пайдалануды қамтамасыз ету 6. Орман күзетшілерін киіммен, қару-жарақпен, орманда өрт сөндіру және орманды қорғау машиналарымен, жабдықтармен, химикаттармен, сырттай бақылау және байланыс құралдарымен қамтамасыз ету бойынша жұмысты үйлестіру 7. Кәсіпорынның мемлекеттік орман қорғау және орман өрт бөлімшелеріне жалпы басшылықты жүзеге асыру, кәсіпорында өндірістік және шаруашылық жұмыстарын ұйымдастыру және ормандарды өрттен және орман бұзушылықтарынан қорғау, ормандарды өрттен қорғауда ғылым мен техника саласына қазіргі заманғы жетістіктерді енгізу 8. Ғылыми және жобалау ұйымдарымен тапсырыстар мен келісімшарттарды құруға қатысу 9. Орман шаруашылығы экспедицияларына, партияларға және басқа жобалау-іздістіру ұйымдарына далалық жұмыстарды жүргізуге көмектесу, олардың орындалу сапасын тексеру, орындалған жұмыстардың қабылдануын жүзеге асыру 10. Заңды және жеке тұлғаларға өз құзыретіне кіретін мәселелер бойынша әдістемелік және техникалық көмек көрсету	

11. Кәсіпорынның өндірістік қызметі мәселелері бойынша талдамалық жұмыстарды жүргізуді ұйымдастыру және басшылыққа алу, орман және аңшылық шаруашылықтарын жүргізудің неғұрлым оңтайлы нұсқаларын, олардың орындылығын, экономикалық тиімділігін анықтау және таңдауды негіздеу

12. Нормативтік, нұсқаулық және әдістемелік құжаттарды жүйелеу бойынша жұмыстарды ұйымдастыру

13. Ұзақ мерзімді бағдарламалардың, жоспарлардың, заң жобаларының, нұсқаулық және әдістемелік құжаттардың жобаларын әзірлеуге, басқарушылық шешімдер мен кешенді сипаттағы материалдарды дайындауға басшылық жасау

14. Өз құзыреті шегінде кадрлық мәселелерді шешу, кадрларды даярлау мен біліктілігін арттыруды ұйымдастыру

15. Министрліктердің, ведомстволардың, кәсіпорындардың, мекемелер мен ұйымдардың басшыларының алдына ормандарды пайдаланудың, оларды қорғаудың белгіленген қағидаларын және орман заңнамасының басқа да талаптарын бұзуға жол берген лауазымды адамдарды жауапкершілікке тарту туралы мәселе қою

16. Министрліктердің, ведомстволардың, кәсіпорындар мен ұйымдардың басшыларының, мамандарының келісімімен талдау, сараптама жүргізу, бақылау функцияларын жүзеге асыру үшін қажетті қорытындылар беру үшін тарту

17. Еңбек және өндірістік тәртіптің, қоршаған ортаны қорғау және табиғи ресурстарды ұтымды пайдалану жөніндегі заңнама талаптарының сақталуын бақылау

18. Еңбекті қорғау және өрт қауіпсіздігі ережелері мен нормаларының сақталуын бақылау.

Білімдер:

1. Қазақстан Республикасының Орман кодексі
2. Қоршаған ортаны қорғау және табиғи ресурстарды ұтымды пайдалану туралы заңдар және орман шаруашылығы туралы басқа да заңнамалық актілер
3. Қазақстан Республикасы еңбек заңнамасының негіздері
4. Еңбекті қорғау және өрт қауіпсіздігі ережелері мен нормалары
5. Жоғары орман шаруашылығы органдарының қаулылары, бұйрықтары, нұсқаулықтары және басқа басшылық материалдары
6. Басқару мен еңбек қатынастарының әлеуметтік-психологиялық аспектілері, іскерлік келісімшарттарды жасау және орындау тәртібі
7. Техникалық құжаттаманы тіркеу
8. Еңбекті қорғау және өрт қауіпсіздігі ережелері мен нормалары

Дағдыны тану мүмкіндігі:

-

	<p>Дағды 2: Ормандарды ұтымды пайдалану, молықтыру және қорғау жөніндегі іс-шараларды жүзеге асыру</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ормандардың өнімділігі мен сапалық құрамын арттыру бойынша іс-шараларды әзірлеу және жүзеге асыру 2. Орман жерлерін қабылдауды және беруді ұйымдастыру 3. Орман-мәдени, агроорман мелиорациялық жұмыстарды жүргізуді ұйымдастыру 4. Бас және аралық пайдаланудағы кеспеағаштарды бөлу, орманды күтіп-баптау және басты пайдаланудағы кесуді жүргізу, орманды тамырға босату жөніндегі іс-шараларды әзірлеуді және олардың орындалуын бақылауды ұйымдастыру 5. Ормандарда өрт профилактикасы, ормандарды өрттен, заңсыз кесуден және басқа да бұзушылықтардан қорғау бойынша жұмыстар жүргізуді ұйымдастыру 6. Оларды зиянкестер мен аурулардан қорғау, шөп шабу, мал жаю және орман қорын пайдаланудың басқа да түрлерін сақтау жөніндегі жұмыстарды жүргізуді ұйымдастыру 7. Азаматтардың ұсыныстарын, өтініштерін, ауызша немесе жазбаша шағымдарын уақтылы қарауды қамтамасыз ету 8. Ұсыныстар енгізу және конференциялар, семинарлар мен кеңестер ұйымдастыру 9. Орман шаруашылығы өндірісінде еңбекті қорғау жөніндегі іс-шаралардың орындалуын қамтамасыз ету <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ҚР Орман Кодексі. 2. Қоршаған ортаны қорғау және табиғи ресурстарды ұтымды пайдалану жөніндегі заңнама және орман шаруашылығы жөніндегі басқа да заңнамалық актілер. 3. ҚР еңбек заңнамасының негіздері 4. Еңбекті қорғау және өрт қауіпсіздігі ережелері мен нормалары. 5. Орман шаруашылығы жөніндегі Жоғары тұрған органдардың қаулылары, бұйрықтары, өкімдері, нұсқаулықтары және басқа да басшылық материалдары. 6. Жұмыстағы басқару мен қарым-қатынастың әлеуметтік-психологиялық аспектілері; шаруашылық шарттарын жасасу және орындау тәртібі. 6. Техникалық құжаттаманы ресімдеу. 7. Еңбекті қорғау және өрт қауіпсіздігі ережелері мен нормалары
<p>Еңбек функциясы 2: Ормандардың, жануарлар әлемінің мемлекеттік мониторингін ұйымдастыру</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>-</p>

<p>Дағды 1: Орман шаруашылығы жұмыстарының сапасын бақылау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ормандарды мемлекеттік есепке алу, орман кадастры және орман қоры жерлерінің жай-күйі мен пайдаланылуын салалық есепке алу жөніндегі құжаттаманы жүргізуді қамтамасыз ету 2. Өндірісті монополиясыздандыру, бәсекелестік пен кәсіпкерлікті дамыту жөніндегі іс-шараларды үйлестіру және жүзеге асыру 3. Орман тұқым шаруашылығын дамытудың және селекциялық негізде тұрақты орман тұқымы базасын құрудың негізгі бағыттарын айқындау 4. Барлық заңды тұлғалардың орман қорын пайдаланудың белгіленген тәртібін сақтауына мемлекеттік бақылауды ұйымдастыру және жүзеге асыру 5. Орман шаруашылығын жүргізу қағидаларына мемлекеттік бақылауды ұйымдастыру және жүзеге асыру 6. Мемлекеттік есепке алу және есептілік қағидаларына, сондай-ақ орман заңнамасында белгіленген өзге де нормалар мен қағидаларға мемлекеттік бақылауды ұйымдастыру және жүзеге асыру <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Саланың қазіргі жағдайы мен даму перспективалары 2. Бақылау функцияларын жүзеге асырудың озық тәжірибесі 3. Сыртқы экономикалық қызметті құқықтық реттеу 4. Орман шаруашылығы саласындағы ғылыми-техникалық жетістіктер 5. Экономика, өндірісті ұйымдастыру, Еңбек және басқару негіздері 6. Еңбек және шаруашылық заңнамасының негіздері
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>-</p>
<p>Дағды 2: Биотехникалық жұмыстардың сапасын бақылау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Өткізілетін биотехникалық іс-шаралардың тиімділігін бағалау 2. Нормативтік және әдістемелік құжаттаманы қолдану 3. Жануарлар дүниесін қорғау саласында анықталған бұзушылықтар туралы хабарлама жасау 4. Орманда жануарлар әлеміне бақылау жүргізу, олардың тіршілік әрекетінің іздерін талдау 5. Техникалық құралдар мен спутниктік навигация құралдарын қолдана отырып, карталар бойынша жергілікті жерге бағдарлану 6. Жабайы табиғаттың тіршілік ету ортасын зерттеу 7. Механикалық көлік құралдарын, оның ішінде жол талғамайтын көлік құралдарын басқару (қажет болған жағдайда)

		Білімдер: 1. ҚР Орман Кодексі. 2. Қоршаған ортаны қорғау, жануарлар дүниесі және табиғи ресурстарды ұтымды пайдалану жөніндегі заңнама және орман шаруашылығы жөніндегі басқа да заңнамалық актілер. 3. ҚР еңбек заңнамасының негіздері 4.Еңбекті қорғау және өрт қауіпсіздігі ережелері мен нормалары. 5. Орман шаруашылығы жөніндегі Жоғары тұрған органдардың қаулылары, бұйрықтары, өкімдері, нұсқаулықтары және басқа да басшылық материалдары. 6.Жұмыстағы басқару мен қарым-қатынастың әлеуметтік-психологиялық аспектілері; шаруашылық шарттарын жасасу және орындау тәртібі. 7.Биотехниканың классикалық, өзекті және соңғы әдістері; 8.Жабайы жануарлар биологиясы; 9.Техникалық құжаттаманы ресімдеу.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Мәселелерді талдау және шешім қабылдау Мемлекеттік тілде құжаттаманы жүргізу, ДК көмегімен белгіленген ережелерге сәйкес құжаттарды ресімдеу Өмір бойы білімді және дағдыларды жаңарту	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	8	Бас директор

4-ші тарау. Кәсіптік стандарттың техникалық деректері

19. Мемлекеттік органның атауы:
20. Әзірлеуге қатысатын ұйымдар (кәсіпорындар):
Орман шаруашылығы және ағаш өңдеу жұмыскерлерінің қауымдастығы
С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті
Орындаушылар:
Д.Н. Сарсекова, +7 (701) 316 14 42, Dani999@mail.ru
21. Кәсіптік біліктілік жөніндегі салалық кеңес:
22. Кәсіптік біліктілік жөніндегі ұлттық орган: -
23. «Атамекен» Қазақстан Республикасының Ұлттық кәсіпкерлер палатасы: -
24. Нұсқа нөмірі және шығарылған жылы: Нұсқа 2, 2022 г.
25. Болжамды қайта қарау күні: 21.12.2025 г.